

Udkomne Bøger.

- Sygdomme hos Kaalroer under Overvintringen.** Ved *F. Kølpin Ravn*. 48 Sider. **Undersøgelser over Luftens Sammensætning i forskellige Roe-Opbevaringsrum.** Ved *Harald R. Christensen*. 10 Sider. **Opbevaringsforsøg med kogte Kartofler.** Ved *L. Helweg*. 14 Sider. **Forsøg med Kællingetand og Lucerne i Græsblanding. Tystofte 1910—13.** Ved *E. Lindhard*. 18 Sider. — 107., 108., 109. og 110. Beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur. (G. B. N. F. Københ. 1916).
- Svinestambog VII. Svin af Landrace, Orner og Søer.** Forfattet af Statskonsulent *P. A. Mørkeberg*, udgivet af De samvirkende danske Landboforeningers Forretningsudvalg. 392 Sider. (Odense. 1916).
- Landbrug i Nord-Amerika.** Beretning om en Studierejse særlig vedrørende det landøkonomiske Oplysningsarbejde og Husdyrbruget i de Forenede Stater. Af Konsulent *Lars Frederiksen*. Udgivet af Foreningen af jydsk Landboforeninger. 208 Sider. (G. B. N. F. Københ. 1916).
- Ein Beitrag zur Kenntnis der Entbindung des durch Azotobacter fixierten Stickstoffes.** Af *Thjelvar Molér*. 15 Sider. **Den septikemiske Colibacilliose hos Kalve.** Af *M. Christiansen*. 44 Sider. **Die Ätiologie der Bradsot.** Af *C. O. Jensen*. 18 Sider. **Undersøgelser vedrørende Kvægets smitsomme Kartning.** Af *Axel Thomsen*. 56 Sider. **Undersøgelser over Følsygens Ætiologi.** Af *Vald. Andersen*. 28 Sider. **Ved Thyreoidea-Præparater fremkaldt Forvandling hos Axolotl'en.** Af *C. O. Jensen*. 18 Sider. **Löbestrongylose hos Kvæget.** Af *M. Christiansen*. 13 Sider. **Kan Fodring med Kød- og Blodmel fremkalde Sygdom hos Svin?** Af *C. O. Jensen*. 11 Sider. **Om Snøvlesyge hos Svinet.** Af *C. O. Jensen*. 14 Sider. 39. til 47. Beretning fra Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Serumlaboratorium. (Københ.).
- Andelsbevægelsen i Danmark.** Udgivet af Andelsudvalget og udarbejdet af *H. Hertel*. 7. Hefte. (G. B. N. F. Københ.).

Mindre Meddelelser.

Bestyrelsesmødet den 12. December 1916 i Det kgl. danske Landhusholdningsselskab. Til Stede var Præsidenterne: Professor *T. Westermann*, Lensgreve *F. Moltke* og Kammerherre *Carl Bech*. Af Bestyrelsesraadet var mødt Dhrr. Proprietær *P. Andersen*, Landbrugslærer *K. Bak*, Professor *B. Bøggild*, Hofjægermester *Cederfeld de Simonsen*, Forpagter *A. P. Damsgaard-Sørensen*, Proprietær *C. Hansen*, Proprietær *V. Jespersen*, Direktør *H. Junker*, Kammerherre *N. Juel*, Etatsraad *Jørgen Larsen*, Baron *G. Lerche*, Gaardejer *P. Nielsen*, Forstander *H. J. Rasmussen*, Lensbaron *Rosenkrantz*, Hofjægermester *C. Sche-sledt Juul*, Forpagter *Selchau-Hansen*, Forpagter *Chr. Sonne*, Baron *Wedell-Neergaard* og Forpagter *J. Willumsen*.

Da der vil blive givet Meddelelse i Referatet fra Generalforsamlingen om Valgene, om Optagelse af Medlemmer, om Godkendelse af Selskabets Regnskab for Aaret 1915—16 samt om de forskellige paa Dagsordenen opførte Emner, som ogsaa findes paa Dagsordenen for Generalforsamlingen, henvises her til Referatet fra denne, som vil blive begyndt i Tidsskriftets næste Hefte. Kun skal følgende refereres her.

Det norske Landmandsforbund har rettet en Henvendelse til Det kgl. Selskab for Norges Vel og de norske Landhusholdningsselskabers Fælleskøb om at nedsætte et Udvalg til at træde i Forbindelse med Udvalg fra Sverige og Danmark for at drøfte Oprettelsen af et økonomisk Samarbejde mellem Landmændene i de 3 nordiske Lande. Der er derfor Udsigt til, at der fra norsk Side vil fremkomme Henvendelse om Nedsættelsen af et dansk Udvalg, og hvis Landhusholdningsselskabet modtager Henvendelsen herom, ønskede Præsidiet Bestyrelsesraadets Billigelse af, at det fremlægger Henvendelsen paa et af de tvangfri Møder af de samvirkende danske Landboforeninger og Husmandsforeninger, Andelsudvalget og Selskabet samt foreslaar, at de i Forening vælger Udvalget. Dette vedtoges.

Prisoppgaven vedrørende Fedning, som Landhusholdnings-selskabet udsatte i 1915 (jvnfr. nærværende Tidsskrift, 1915, S. 173), har fremkaldt 7 Besvarelser. Det nedsatte Dommerudvalg, der har bestaaet af Statskonsulent *Axel Appel*, Proprietær *Hansen*, Stenagergaard, og Proprietær *Poulsen*, Qvelstrup, har indstillet den af Fodermester *Laurits Okholm*, Karlshøj pr. Rødvig, indsendte Besvarelse til at modtage den udsatte Præmie, og Selskabet har tiltraadt denne Indstilling. Den præmierede Besvarelse vil nu blive udgivet af Selskabet.

De Besvarelser, der ikke er komne i Betragtning, vil blive tilstillet Forfatterne, naar de herom retter Henvendelse med nærmere opgiven Adresse til Selskabet.

Ejendomsforholdene i det norske Højfjeld. I en længere Afhandling i »Tidsskrift for det norske Landbruk« udtaler *L. Funder* sig om »Højfjeldets udnyttelse« og fremdrager derunder nogle interessante Særegenheder ved Jordejendomsforholdene i Norges Fjeldstrøg, der minder en Del om dem, vi i en ikke fjærn Fortid kendte paa Bornholm.

Bevæger man sig, skriver han, fra Bunden af de østlige Dalstrøg indover mod Højfjeldet, stiller Ejendomsretten sig i Almindelighed saaledes, at først kommer Privatejendommene, der strækker sig et Stykke op i Lierne eller Udmarken eller lige op til Trægrænsen. Er det sidste ikke Tilfældet, kommer der sædvanlig Landsby (Bygde)-Almenninger eller Samejestrækninger ovenfor Privatejendommene. Disse Almener omfatter ofte store Skovstrækninger, hvor der jævnlig findes en Mængde Sætre. Tildels haves Statsalmenninger i Stedet for eller ved Siden af Landsbyalmenningerne.

Noget ovenfor Trægrænsen begynder saa i Almindelighed »Statens Højfjeld«. Efter Navnet skulde dette tilhøre Staten; men Forholdet er ikke ganske klart. Pastor *Olafsen* mener, at Statens Højfjeld er det samme som Statens Almener, og at der for denne maa gælde de samme Bestemmelser, som indeholdes i Kristian d. V.s Lovbog, 3. Bogs 12. Kapitel om Almener, Sæterrettigheder og Nyrydning i Almener samt 5. Bogs 11. Kapitel om Fiskevand i Almener. Men Skovinspektør *Kaurin* mener, at Skoven en Gang i Fortiden maatte betragtes som et stort Sameje, Ur-Almeningen, der omgav det dyrkede Land, Ejendommen, til alle Sider. Senere er saa fra Ur-Almeningen bleven udskilt Grænneskoven, Gaardskoven og dernæst Bygdeskoven — Bygdealmenningerne —, medens det, der var udenfor Folks Rækkevidde, efterhaanden gik ind i Bevidstheden som »Kongens Eje« — Statsalmen-

ning. Denne Betragtning af Begrebet Statsalmenning praktiseres efter Ordlyden af de dansk-norske Konger, som afhændede Almenninge til Fordel for deres egen Kasse. I vore Dage har Begrebet imidlertid atter rejst sig paa ret Køl og begynder at genfinde sit oprindelige Indhold, at Almenningerne er Samfundets Reserver, ingens Særeje, men drives og forvaltes for fælles, henholdsvis Landsbyens eller Statens Regning, under fuldt Hensyn til ældgammel Brugsret fra Enkeltmands eller Bygdelags Side.

For den almindelige Bevidsthed staar det saaledes, at Statsalmenning er ældre end alle Skovbegreber; men dette er utvivlsomt urigtigt og i Strid med den historiske Udvikling. Statsalmenning er tværtimod det, der blev tilbage, efter at de Enkelte og Byerne havde taget det, de vilde, og det forment at være under Paavirkning af Gammelskoven i Statsalmenningerne, at man er kommet til at stille Udviklingen paa Hovedet i dette Punkt.

Det Offentlige har ikke gjort synderlig Brug af »Statens Højfjeld« uden om de skovklædte Statsalmenninger, og det har heller ikke vaaget synderlig over, at den Ret, hvormed det maatte sidde inde, er krænkede. Det er Fjeldbygderne, som fra Slægt til Slægt har udøvet Græsningsret, Jagtret, Fiskeret og Hugstret, og denne Brugsret har efterhaanden medført, at Ejendomsretten er bleven omtvistet og uklar. Fjeldet er lidt efter lidt blevet betragtet som fælles Bygde-eje, og Udviklingen er mange Steder end ikke standset derved, men Fjeldet er overgaaet i privat Eje. Bygdefolk har lidt efter lidt begyndt at paastaa, at de ejer Strækninger eller Brug, og disse er mange Steder blevet særlig skyldsats og kommet i Handelen baade en og flere Gange, uden at de offentlige Myndigheder har gjort Forsøg paa at opretholde Statens Ret.

Nu søges Retsforholdene i det norske Højfjeld ordnede ved en i Følge Lov af 1908 nedsat Højfjeldskommission, og andre almindelige Foranstaltninger gaar samtidig ud paa en bedre Udnyttelse af de mægtige norske Fjeldstrækninger. T.

Kreaturforsikringen i Danmark. Der fandtes, i Henhold til Oplysninger indsendte fra de kommunale Raad til Det statistiske Departement, i Foraaret 1916 2.221 Kreaturforsikringsforeninger i Danmark foruden en Del Foreninger, som kun forsikrer mod visse smitsomme Sygdomme, oftest kun mod Mund- og Klovesyge. Kun 3 Selskaber udstrækker deres Virksomhed over hele Landet: »Kustos«, »Danmark« og »Pan«. En Del Foreninger spænder over en større eller mindre Landsdel,

et Stift, et Amt eller et Herred, medens det store Flertal kun har et enkelt Sogn eller nogle faa Sogne som Virkeomraade.

I Følge »Statistiske Efterretninger« Nr. 18, 1916, fordelte Selskaberne efter Arten af de forsikrede Dyr sig paa følgende Maade:

	Oerne	Jylland	Hele Landet
Hesteforsikringsselskaber	384	706	1.090
Kvægforsikringsselskaber	352	405	757
Svineforsikringsselskaber	197	15	212
Blandede Selskaber	84	78	162
I alt . . .	1.017	1.204	2.221

Om Oprettelsesaar haves der Oplysning fra i alt 1.358 Selskaber, som fordelte sig paa følgende Maade:

Oprettet	Forsikringsselskaber for			Blandede Selskaber	I alt
	Heste	Hornkvæg	Svin		
1910—1915	97	45	51	5	158
1900—1910	197	100	56	13	366
1890—1900	85	86	62	14	247
1880—1890	90	77	34	23	224
1870—1880	93	63	12	25	193
1860—1870	39	35	1	15	90
1850—1860	22	23	»	19	64
for 1850	4	6	»	6	16
I alt . . .	627	435	176	120	1.358

Det er sandsynligt, at der mellem de Foreninger, som ikke har givet Oplysning om Oprettelsesaar, er forholdsvis mange ældre Foreninger. Iøvrig viser det sig, at der findes forholdsvis flest gamle Foreninger paa Fyn, noget yngre synes Kreaturforsikringen at være paa de øvrige Øer, yngst i Jylland.